

KALPAS UOGINIUS

VELYKOS IR MARGUČIAI

Velykos, Velykos, kas jų ne laukia! — Taip rašė Maironis „Jaunosios Lietuvos“ giesmėje apie anuos laikus, kai Velykos reikė kasdieninio gyvenimo atmainą. O atmaina buvo didelė: su Velykom baigėsi Gyvenia — 40 dienų labai griežto pasninkavimo. Per 40 dienų gavėnijos kai kur buvo valgoma tik viena karštą dieną, be mėsos ir pieninių valgių. Bažnyčia draudė ne tik šokių ir kitokių linksmybių apraiškas, bet ir darbo dainas. Nusizengusiems bausmės būdavo labai griežtos. Valgyti mėsą buvo labai didelė nuodėmė. Kas gavėnijoje valgė mėsą, tą Didįjį šeštadienį uždarydavo galvijų tvartan (kutėn) visai nakčiai ir nepaisant to, kunigai tokiems ilgai neduodavo išrisimo. Gavėnijoje net ir į veidrodį pažiūrėti būdavo laikoma nuodėmė. Dirbdami ir taip „sausai“ besimaitindami per septynias savaites žmonės taip „nusigavėdavo“, kad Velykų rytą atrodydavo kaip iš kacetų sugrįžę; kelnes vos bepaešdavo.

Pavasarij pas mus astronomai sveikina kovo 21 dieną. Tai yra, tariant, kalendorinis pavasaris: dar šaltas, vėjuotas, nelinksmas. Tikrasis — gražusis, saulėtasis, šiltas ir žudintis pavasaris, kai atbunda gamta, kai ji vėl žengia laukais į žalią, naują gyvenimą, kai paukštelis drąsiai raizgo padangių melynę ir linksmai čirena šakose, kai žvėrelis linksmiai šuoliuoja laukuose — prasideda dažnai tik nuo Velykų. Iš žiemės jungo pasprukusios mėlynagalvės žibutės pirmosios kukliai sveikina pavasarį ir praieivį Velykos — pavasario šventę.

Ne vienodu kalendoriniu laiku įvairiose šalyse pavasaris ateina. Kai vienuir jau atskrieda paukšteliai, čirėdami skraidė išskodami sau peno, kitur jau žydi purienos, krūmai; Egipte felachai jau renka pirmąjį derlių, o šiaurės gyventojai: švedai, norvegai, suomiai, vis dar tebesidairo laukiamos pirmosios pavasario kregždės, o sulaukę džiaugsmingai ją sveikina sušaukdam tris kart: Skul! Tik laplandiečiai dar ilgiau paniūrė ylaikšto, nes pavasario pranašojams tenka laukti ilgiausiai... Pirmasis horizonte pasirodęs saulės spindulėlis, jiems pakeičia poliarinę naktį į poliarinę dieną.

Velykos kaitaliojamo mėto šventę, kurią nulemia mėnulis. Seniau, kai dar nebuvo kalendorių ir astronomijos mokslas nebuvo dar taip toli pažengęs, nelengva buvo ir reikėjo daug žinojimo bei atidumo teisingai apskaičiuoti kada bus Velykos. Dabar šis apskaičiavimo mokslas nebereikalingas, nors kultūros ir religijai istorijos požiūriu jis yra labai įdomus. Dabartinis mūsų kalendorius pagrįstas saule, todėl ir mūsų metai — saulės metai apskaičiuojami pagal saulę. Tiesa, apskaičiuojant Velykas susiduriama su sena pavatų mėnulių metų liekana, kada metai būdavo apskaičiuojami pagal mėnuli. Velykos yra žydiška šventė, nes pirmieji krikščionys buvo žydai. Krikščionys Velykos yra žydiškųjų tėsinių. Kadangi Kristus buvo nukryžiuotas „Šabo“ dieną ir trečią dieną prisikėlė, tai krikščionys Velykos įgavo visai kitokią turinį — jos pasidarė prisikėlimo šventė, tuo tarpu kai žydiškos „Passah“, buvo ir paliko labai sena zukos atsietisimo šventė.

★

Beveik visos religijos, kurios senovėje tarpusavyje kovojo, susijungė bendrai kovai su stiprėjančia ir plintančia krikščiony-

be — įtikėjo Dievą, kuris mirė ir iš numirusiųjų prisikėlė. Dievo prisikėlimas įkvėpė tikinčiuosius manyti ir tikėti, kad ir po mirties jie nepažus, kad iš visų nelaimių jie bus išgelbėti. Būk babiloniečių dievo Osirio kūnas buvęs sukapotas į keturiolika dalių, kurias Izis surinko ir vėl jį atgaivino. Toki yra neva istorija. Savo nepaprastumu Velykos skiriasi nuo kitų švenčių taip, kad vargiai ir tepasitaiko specialiai joms skirtų lietuvių papročių.

Iš kitos gi pusės jos, kaip ir visos kitos bendros šventės, be papročių negalėjo apseiti, nors tie papročiai yra tie patys, kuriuos sutinkame švėsdami kitas šventes. Velykos yra aiškiausias pavyzdys, kaip didžiosios šventės patraukia liaudies papročius, nors ir jokio vidinio sąryšio su švenčiama švente neturintius. Velykų apeigos prasideda Verbų sekmadienį, verbų šventiniu. Tas iš žiliosios senovės paprotys primena Kristaus Jeruzolimon įžengiančio minių sveikinimą, nors tas įvykis, užsilikęs iš pagonybės — žiliosios senovės laikų, yra senesnis už pačią krikščionybę. Ir daugelis kitų šventinių apeigų yra užsilikusių iš pagonybės laikų, kurių krikščionybė nepajėdama išgyvendinti, priėmė jas ir, kiek pakeitusi, po šiai dienai vartoja bažnyčioje per Velykas ir kitas šventes.

Verbų sekmadienio rytą jaunimas keldavosi anksti ir skubėdavo prikelti „miegalius“ savo kaimynus, draugus ir drauges. Radę miegančius paplaidavo juos kadugio šakele sakdami: „Verba plaka, ne aš plaku“, ir tol plaks, kol prikelis. Tai būdavo gery kaimyninių santykių pažymys.

Šeima, kurios kaimynai aplenkdavo, „nepaplaše, jausdavosi „apėta“, pažeminta ir stengdavosi išsiaiškinti kur ir kada jų tarpe yra „perbėgusi juoda kaktė“.

Velykos, kaip pavasario šventė daugelyje šalių būdavo sveikintos ugnimi, sukuriant didelius laužus. Rytualiniai, pavasarinės ugnies laužo sukūrimas senovėje būdavo atliekamas triant vieną medžio gabalą į kita, kol įsidedavo. Tuo būdu įskelto ugnį laikydavo šventą, o sukurto laužą pagerbdavo linksminimaisi — dainuodami ir aplinkui šokdami. Didįjį Penktadienį namuose ugnis būdavo užgesinama, o Didįjį Šeštadienį šventiniuose būdavo sukuriamas didelis laužas, aplink kurį žmonės besimeldžiant, kunigas ugnį pašventindavo. Skubėdami, grumdamiesi žmonės verždavosi prie šventosios ugnies laužo, iš kurio užsidegė atsineštus ugniai paršneti dalykus: kempinę, seną įdžiūvintą pantį ir t. t., raiti ar važiuoti, o artimesnieji pėsti skubėdavo namo parnešti šventą ugnį, kurios šeiminkės jau laukė. Ta ugnis buvo laikoma šventa, todėl ypatingai gerbiama. Iš praėjusių metų šventųjų žolių — Verbų likučių, „sekmadienio“ ir „devintinių“ vainikų sumesdavo kruvon į kokį nors indą, parsineštąja ugnimi padegdavo ir jų dūmais smilktydavo trobesius, kad į juos „neįsimestų“ ne tik velnias, bet ir jo kiusios piktosios dvasios — velnio pasiuntiniai ir kad netrenktų į juos perkūnas, kuris kovodamas su velniais, niekada netrenkiantis į tokias vietas, kur velnio ar kt. piktųjų dvasių nėra. Gi šventųjų žolių dūmais smilkintuose trobesiuose velnių nebūna. Nuo Didžiojo Penktadienio iki Velykų ryto žmonės visai nieko

1929 metais Naujienas redagavo, rinko, spausdino ir leido paveiksle matomi naujieniečiai: Julija Augustienė (iš kairės į dešinę pirmoj eilėj sėdi), Petras Galskis, Juozas Šmotelis, Dr. Pijus Grigaitis, Kostas Augustas, Antanas Lalis, A. Kezytė, Antanas Rypkevičius; antroje eilėje: Dr. A. Garūnas, Vincas Mankus,

P. Švelns, Marija Jurgelionienė, Juozas Pajaujis, J. Jurkšys, Kazys Baronas, Antanas Zymantas; trečioje eilėje: V. Rušinskas, J. Dvylis, Karolis Citavičius, Albinas Rudinskas, K. Jeselevičius, A. Mockus, Mikas Šileikis, N. Novickas, J. Lapatitis.

nevalgydavo. Didįjį šeštadienį šeiminkės suslėpdavo arba gyvuliams sušerdavo visą iš gavėnijos likusį maistą, kad per metus daugiau jo nebematytų. Velykų rytą, grįžę iš bažnyčios su tradiciniu pašventintu maistu, padengdavo Velykų stalą, kuris būdavo gausiai apkrautas sveiktais ir skaniais namie gamintais valgiais. Tas stalas per visą dieną nebuvo nukraunamas, bet vis papildomas. Nei valgių nei gėrimų lietuviams nepritrūkdavo. Kiekvienas atėjęs būdavo sodinamas prie stalo ir nuoširdžiai vaišinamas.

Velykų dieną visi būdavo gražiai pasipuošę ir apsiavę, nes saulė davė, kad kas per Velykų šventės vaikšto basas, tai išberia vonytos, o žindvės moterys netenka pieno. Merginos norinčios, kad jas vestų jų nusižiūrėtas vyras, o išteklėjusios moterys norinčios — žinoti ką apie jas jų vyrai mano, turėdavo plika sėdimąja kūno dalimi atsisėsti patinkamojo (ir savo sutuoktinio) vyro minkšton kepurėn. Kai kurie Velykų rytą stebėdavo tekančią saulę, nes pagal padavimą, tuo metu saulė kito savo šventinį šokį, kurio metu laimingieji pamatydavo baltą Dievo Avinėlį. Pamačiusieji „apturdėdavo“ 300 dienų atlaidų. Tačiau ar kam pavyko pamatyti — girdėti neteko.

Labai svarbų vaidmenį Velykų apeigose vaidino kiaušinis. Pirmąjį kartą išgėntan laukan galvijus, kiaušinis būdavo padedamas po tvarto slenkstiu, kuri galvijai turėdavo peržengti, kad per metus karvės taip pat ir avys būtų sveikos, riebios ir pieningos.

Daugelyje mitų sakoma, kad pasaulis kilęs iš kiaušinio. Iš žilių žiliausios senovės kiaušinis buvo ne tik pavasario, gamtos atgimimo, bet ir kiekvienos gyvybės simbolis. Kiaušinį sutinkame įvairiuose vestuviniuose papročiuose, kaip simbolizuojantį vaisingumą. Lietuvoje kiaušinį valgė ir dažė ne tik per Velykas, bet ir per šv. Jurgį bažnyčioje būdavo šventinami kiaušiniai, kuriais būdavo apdovano-

KAS YRA ATMINTIS?

Ar galima pasitikėti žmogaus atmintimi? Teismuose pasitaiko liudyti iš atsiminimų. Bet ar visuomet galima pasitikėti liudininko atsiminimais? Šiuos klausimus aiškina psichologai. Advokatai turi sunkių problemų.

Psichologai sako, jog negalima atminties statyti į tam tikrą lygį, nes žmogus atsimena ir užmiršta. Atmintis yra protavimo ir išspūdių procesas. Sugestija padeda užmirštus dalykus atsiminti. Jie gali būti tikri arba abejotini. Atmintis prielaiduoja, matomas yra žmogus — tauta, daugelio kartu tradicijos, kultūra, religija. Minėdami Velykų papročius dažnai pasitaikant kiaušinių nesunkiai suprantame kodėl jis siejamas su krikščionybės didžiąja švente, švenčiama gyvenimo didžiam triumfui — prisikėlimui — paminėti. Velykų metu, dažyti ir marginti kiaušiniai — margučiai plačiai buvo paplitę ne tik Lietuvoje, bet Čekijoje, Lenkijoje, Ukrainoje, Rumunijoje, Karpatų kraštuose. Velykų metu kiaušinius mušama, juos ritinėjama, jais žaidžiama. Vokietijoje kiaušiniai paslepami vidų (kambariuose) arba kur sode ir vaikai jų ieško, o su jais žaidžia ir suaugę. Kiaušinis, kaip velykinė dovana Lietuvoje jau buvo aprašytas XVI-me šimt-metyje. Martynas Mažvydas 1549 metais, išleisęs šv. Ambraziejaus giesmę (Te Deum Laudamus) vertimą skiria „Didžios ir auksčtos gijminės viruj, Po nuuy Sebastianuy perbanth Heutmonuy Ragaynes“, sakydamas: — „ir Wietoye velikas pauta dovaniuj, pakarnay prashchidamas, idant T. M. linksma schirdi ta dowanele priėjimtum bi Lobek Dieva meileje“...

Apie Margučių kilmę sunku ką nors konkrečiai pasakyti. Nebent, kad paprotys valgyti, dakti, skutinėti — puošti kiaušinius jais žaisti — yra iš labai senos senovės laikų. Mahometiška Egipte velykinis kiaušinis buvo daiktas jau fatamidų laikais, t. y. XI—XII amž. Kai jau žinome, kiaušinio reikšmę galima sekti iš liaudies papročių bei tikėjimų. Jau senovės romėnai dėdavo kiaušinį į kapą. Prie Vormso (Vokietijoje) viename iš IV amž., prieš Kristų mergaitės kape aptikta du išmarginti žašies kiaušiniai, o 1931 metais slavų pilaitėje prie Oppello taip pat surastas margutis iš XII amž. Nepriklausomybės laikais Lietuvoje buvo labai gražiai dažyti kiaušiniai — margučiai: su Vytio ženklu, Gedimino pilies bokštu, Trijų Kryžių kalno vaizdu, Gedimino stulpais ir kitokiais brangiais tautiniais ženklais papuošti. Dabar, aišku, niekas ten ne tik taip, bet ir išvis, tur būt, kiaušinių nedažo, nes liaudis jų labai maža teturi, tai viena, o kita — bijo, nes tai surišta su „buržuaziais-religijais“ papročiais, „atgyveno-

atpasakoti matyto daikto smulkmenas.

Ebbinghaus bandė save. Jis sai bandė atsiminti žodžius. Per 20 minučių jis užmiršo 42 nuosimčius žodžius; po valandos užmiršo 56 nuos. o po dienos — 66 nuos. žodžių. Pasirodė, kad žmogus greičiau užmiršta, negu išmoksta ar atsimena. Ebbinghaus ir kiti nustatė, kad daug priklauso nuo to, kaip mes vartojame atmintį. Stūdiujodami ir kultivuodami kurią nors problemą ar mokslo sritį, faktus sąmoningai materializuojame atmintyje. Skaitant raštą kurį laiką galima atsiminti kai kurias vietas ar vaizdus, kurie daro gilesnio išspūdi. Bet vėliau, tie išspūdių iš atminties išnyksta. Ateina nauji vaizdai, nauji išspūdi. Galima papasakoti skaityto rašto turinį, bet pasakotojo tikslumų tenka abejoti.

Anglų rašytojas Conan Doyle savo „Sherlock Holmes“ nove-

mis“. Teko kur tai skaityti, kad mokykloje mokytoja atmatų krepšelyje pastebėjusi velykiniai dažyto kiaušinio hukštą, tardė mokinius, kol išaiškino, kuris iš jų kiaušinę čia valgė. Išaiškino, kad jis valgytas vienos mergytės, kuri buvo įskūsta mokyklų inspekcijai ir ta už bausmę mergaitę pašalino iš mokyklos!

Dabar, Velykų švenčių išvakarėse, belinkėdami vieni kitiems linksmy ir laimingai šv. Velykų, skaudančiomis širdimis prisimeiname savuosius artimuosius likusius „anapus“, tėvynėje. Sveikindami juos ir linkėdami sveikatos ir ištvermės, reiškiamo jiems užuojautą dėl tokių laukinių persekiojimų ir varžymų... Tikekime, jog nebetoli ir pavergtųjų tautų pavasaris, nes „stiprus griuva, stipnas kelias“...

Lietuva atgims ir vėl laisvam ir nepriklausomam gyvenimui ir vėl susirinkę draugai, pakeltomis širdimis, kartą, Laisvės Varpui gaudžiant, giedosime — Aleliuja!...

leje kalba apie žmogaus atmintį. Žmogaus atmintį jis palygina su sandėliu. Į sandėlį, pvz. viškę, galima sudėti tam tikrą kiekį baldų. Kai sandėlis būna pilnas daugiau negalima įtalpinti. Reikia kai ką iš jo pašalinti, kad būtų galima įdėti naują daiktą.

Atmintis kartu eina su įsivaizdavimu bei išspūdiu. Tačiau ne visi žmonės vienodai atsimena ir atpasakoja matytą įvykį ar nelaimę. Pastabumas nėra vienas. Žmogus geriau atsimena, kai įvykiai daro jam išspūdių arba šiaip domina. Malonūs dalykai greičiau užmirštami, negu nemalonūs. Kiti žmonės į tai reaguoja priešingai, nes priklauso nuo prigimties. Freudas sako, jog psichologija atsispindi emocijose t. y. linkimas atsiminti malonius dalykus greičiau, negu nemalonius. Priklauso dar ir nuo to, kad žmogus esąs egoistas. Nemalonių dalykų jis nemėgsta, todėl bando juos užmiršti. Nemalonumai yra visos eilės vidujinių dvasios konfliktų priežastis. Psichologai teigia, kad žmogus stengiasi atsiminti tokius dalykus, kurie nebaigti arba nauji. Kai darbas esti užbaigtas, tada juo nesirūpinama. Dr. Sheen sako: pvz. žmogus parašo laiška, o paskui visą savaitę nešiojasi jį kišeniuje, užmiršdamas pasiųsti. Dėl to užmiršta laiška pasiųsti, kad rašymo darbas buvo baigtas. Bet Freudas saktų: jis nemorėjo laiško rašyti, arba nesidomėjo, dėl to užmiršo jį pasiųsti.

Savo atmintimi žmogus nevisuomet tegali pasitikėti. Mes tegalime atsiminti tikrai mažą dalį savo patyrimų bei išspūdių, bet šie patyrimai gali būti klaidingi. Žmogus atsimena vaikystės išspūdius arba matytus vaizdus, net aplinką, bet tie vaizdai jo atmintyje migloti, daugiau ar mažiau įsivaizdavimo pasėka. Gal būt, nėra taip, kaip jis įsivaizduoja. Prieš 50 metų matytieji daiktai tebėra pasikeitę, ir žmonės, kuriuos jis įsivaizduoja kūdikystės laikais, yra pasikeitę. Senoji atmintis lieka kaip iliuzija — žmogaus dvasinės imperijos šešelis.

Daugelis žmonių, kuriems, ne tenka dažniau susidurti su tais faktais, kuriuos išmoko mokykloje, ilgainiui užmiršta. Bet ir mokymuisi padeda geriau atsiminti aplinkos vaizdai, priežastys ir įsivaizdavimas. Skaicius galima geriau atsiminti juos grupuojant, negu vienetais, būtent: 581215192226, bet reikia atskirti kableliu: 581,215,192,226 ir t. t. Besimokančiam vaidybos partiją, taip pat padeda vaizduotė ir kito asmens būdas.

Atmintis yra žmogaus protavimo ir dvasinių emocijų procesas ir jo atspindis. M. Šileikis

DAINUOJANČIOS LAUMĖS

Seniau būdavo tokios laumės, ilgom kasom, gražios. Tai jos Palūšėje, gale Galo Praustuvio, lig krūtinės būdavo vandenye. Tai kai tik saulė nusileisdavo, tai laumės ir dainuodavo. Bet žodžių nesuprasi. Žmonėm įkyrėjo jų dainos, balsas įkyrus, net žmogų spaudžia. Taip dainuodavo nuo saulės nusileidimo lig dvyliktos valandos nakties.

Tai tik zvanai jas išbaidė — naktį kunigas liepdavo zvanais zvanyt. Ignalinos sakmė

SYPSUOLIŲ SAJUNGA

Septyni argentiniečiai, kurie dirba Buenos Aires didiosiose parduotuvėse, sudarė šypsantiųjų sąjungą. Mat, jie dirba parduotuvėjų skyriuose, kurie priiminėja pirkėjų nusiskundimus. Kartą per mėnesį jie susitinka, bet pagrindinis jų sąjungos dėsnius — susitikus niekada niekuo nesiskųsti.

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

linkių visiems savo kostumeriams
ir draugams

GRANT FUEL CO.

ADAM BERNADIŠIUS, Sav.

1546 South 49th Ct. Cicero, Ill. 60650
Phone OL 2-9311

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

linki visiems

ALGIRDAS IR ALDONA BRAZIAI

AL'S HILLTOP LOUNGE

8514 ROBERTS ROAD

Oak Lawn, Illinois 60455

Tel.: 598-9661

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

linki savo klientams, draugams ir
pažįstamiems

A. G. AUTO REBUILDERS

3518-24 West 63rd Street

Tel.: 776-5888

Chicago, Ill. 60629

ANICETAS GARBACIAUSKAS, Sav.

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMA

ALDONA DAUKUS IR DUKRA SOFIJA

LINKI VISIEMS LIETUVIAMS

LINKSMIAUSIŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

VISOS SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS IS WOPA 1490 kil. AM.

Lietuvių kalba: Kasdien nuo pirmadienio iki ketvirtadienio 11-11:30
val. ryto. Penktadieniais 11-12 val. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo
8:30 iki 9:30 val. ryto.

7159 South Maplewood Avenue

CHICAGO, ILLINOIS 60629

Tel.: Hemlock 4-2413

V. S.

DAR APIE MAŽOJO LIETUVOS KAMPelio

DIDŽIAJĄ TRAGEDIJĄ

Lyg ir papildydamas pereinio
"Sėjos" numerio (1973 m. Nr. 1-
2) straipsnį, čia pakartota ant-
rašte, Faryžiuje leidžiamas len-
kų kalba žurnalas "Kultura" pa-
teikia nemažai faktinės medžia-
gos apie tai, kaip Sūdavo lietu-
viai yra lenkinami per bažnyčią.
Minėtas žurnalas 1973 metų
4-me numeryje 103-107 p. p. duo-
da straipsnį antrašte "Lietuvių
skundai". Štai jo vertimas.

Truputis istorijos

Po trečiojo Lietuvos-Lenkijos
padalinimo, XVIII amž. paba-
igoje, sritis už Nemuno atiteko
Prūsijai. Prūsų vyriausybė ne-
norėjo, kad to krašto tikintieji
priklausytų Vilniaus diecezijai.
Todėl imtasi reikalingų žygių
įkurti naujai diecezijai Vygriuo-
se. Jos pirmuoju vyskupu tapo
Prienu klebonas, kun. Karpavi-
čius. Vėliau, po Napoleono inva-
zijos, ši sritis buvo įjungta į
Varšuvos kunigaikštiją. Jos vys-
kupai Golashevskis ir Cyzovskis
buvo lenkai. Būdami Senato na-
riais, didesnę laiko dalį praleis-
davo Varšuvoje. Vėliau prie Vy-
grių diecezijos buvo prijungta da-
lis Plocko diecezijos su 33-mis
parapijomis ir Lomžos miestu.

Kai buvo sukurta Suvalkų gu-
bernija, vyskupas Vieszevskis
perkėlė savo būstinę į Seipus. Čia
atidarė kunigų seminariją, ku-
ria lankė daugiausia lietuviai
alumnai. Tarp jų 24 seminari-
stų atsirado tik vienas lenkas -
būsimasis vyskupas Romualdas
Jalbžikovskis. Kaip ten bebūtų,
visoje diecezijoje tikybos pamo-
kos vyko lenkiškai.

Vyskupas Baranauškas, miręs
1902 m., buvo pats pirmasis, ku-
ris kreipėsi į tikinčiuosius Sei-
nų katedroje lietuviškai.

Pirmaisiais šio šimtmečio de-
šimtmečiais Seinai buvo svar-
biu lietuvių tikybinių ir kultū-
rinio gyvenimo centru.

1-jo pasaulinio karo metu vys-
kupas Karosas buvo evakuotas į
Mohylevą. Jo vikaru, tapus Len-
kijai nepriklausoma valstybe, bu-
vo paskirtas kunigas Jalbžikovs-
kis. Vyskupas Karosas Lietu-
vos-Lenkijos konflikto metu at-
sisakė priimti Lenkijos pilietybę
ir dėl to buvo persekiojamas. Per-
sikėlė į Punksą ir po mėnesio ga-
vo leidimą išvažiuoti į Lietuvą.

Iki 2-jo pasaulinio karo paba-
gos Seinų klebonu buvo lietuvis
kunigas Astasevičius (miręs
1946 m.). Parapijos chorą suda-
rė vieni lietuviai. Tuo tarpu
1925 m. Lenkijoje buvo sudary-
ta Lomžos diecezija. Pirmuoju
vyskupu tapo Jalbžikovskis. Nuo
tos diecezijos priklausė Seinų pa-
rapija. Siekdamas tikinčiuosius

sulenkinti, vyskupas įsakė, kad
pamaldų metu pamokslai būtų
sakomi lenkiškai. Lietuviai, pro-
testuodami, išėdavo iš bažny-
čios prieš pamokslą. Lenkai sten-
gėsi jiems trukdyti, sukeldavo
įvairius incidentus. Pamokslai
lietuvių kalba ir lietuviškos gies-
mės būdavo tik mišioms pasibaig-
us.

2-jo pasaulinio karo metu Lom-
žos vyskupu buvo paskirtas de-
kanas Gumovskis, į kurį lietu-
viai kreipėsi prašydami, kad pa-
maldos būtų lietuvių kalba. Su-
silaukta neigiamo atsakymo. Vys-
kupas pareiškė: laukite geres-
nių laikų. Tikslai įsikišus vien-
am vokiečių armijos karinini-
kui, į prašymą atsivėlgtas. Bet
giriui pasibaigus sugrįžo prieš
tai buvusi padėtis.

Po 2-jo pasaulinio karo

Naujas Seinų klebonas, kanau-
ninkas Zlatovskis, panaikino lie-
tuviškas pamaldas ir pagrasino
lietuvių delegatams, kad juos iš-
varys iš parapijos ir uždėjo pi-
niginę bausmę. Padėtis nepasi-
keitė ir prie jo įpėdinio kunigo
Venžiko. Kunigai, kurie buvo
palankūs lietuviams, neilgai pa-
likdavo savo tarnybos vietose.
Lietuviai tikintieji taip skau-
džiai jaučia jų teisių paneigimą,
kad dažnai atsisako priimti
klebonus ir jų vikarus savo na-
muose. Taip pat daugelis mir-
ties akivaizdoje nepageidauja
religinių laidotuvių. Laidojant
vieną lietuvių Jonarščių kaime,
vikaras liepė giedoti lenkiškai.
Bet kai ties karstu vargonininkas
užgrojo himną lietuviškai,
visi susirinkusieji ėmė chorą jį
giedoti. Vikaras visus iškolio-
jo, išvadino negrais.

Nėra metų, kad lietuviai tiki-
tieji, nesuinteresuoti individualiai
ar grupėmis petijų, reikalau-
dami grąžinti Seinuose lietuviš-
kas pamaldas. Bet visi prašy-
mai lieka be atsakymo. Siuntinė-
ta speciali delegacija į kurią,
deja, visad be sekmes. Pvz., vys-
kupas Mošickis atsakė, kad, jeigu
per 20 metų nebuvo pamaldų
lietuviškai, jis nematęs reikalo
jas dabar grąžinti. Paskui pri-
dėjo, kad reikia laukti geresnių
laikų.

Lietuvių klierikų padėtis Lomžos seminarijoje

Lietuvių klierikų padėtis Lom-
žos seminarijoje nėra geresnė.
Pavyzdžiui, jaunas lietuvis pa-
varde Jurkevičius, priklausęs
Punsko parapijai, paprašė lei-
dimo stoti į Lomžos kunigų se-
minariją. Bažnyčios vyresnybė,
sužinojusi, kad jaunuolis namie
kalba lietuviškai, patarė jam per-
sikelti į kitą rajoną ir stoti į ki-
tą seminariją. Panaudojo pre-
tekstą, kad suinteresuotasis ne-
trukus turės eiti į kariuome-
nę. Kitą sykį seminarijos rek-
torius pasakė kitam kandidatui,
kad jei būtų žinojęs, jog šis na-
mie kalba lietuviškai, nebūtų jo
priėmęs į seminariją. Gavo at-
sakymą, kad jis yra krikščionys,
kaip ir kiti, todėl nori būti lygiai
su kitais traktuojamas.

Tikybinių jaunimo padėtis, pagalba ligoniams

Nemaža yra tų, kurie, norė-
dami savo vaikus paruošti pir-
majai komunijai, siunčia juos į
Punksą arba į Smalėnus. Tai ke-
lia didelį nepatenkinimą viet-
inių kunigų. Dekanato-nariams
susirinkus, nutarta, kad kunigai
neturėtų teisės užimti su ti-
kinčiais, priklausančiais kitoms
parapijoms. Iš tikrųjų, būna,
kad Seinų parapijos ligoniai,
kviečiasi kunigus iš Punkso ar
Smalėnų. Buvęs Punsko klebo-
nas kun. Sumauskas, atsakė kad
visi tikintieji, kurie yra reikalin-
gi pagalbos, turi teisės kreiptis
į kokią tik nori parapiją ir kiek-
vienas gali pasirinkti išpažin-
čiai atlikti tokį kunigą, kokio jis
jis nori. Klausantys išpažinties
kunigai privalo - jeigu ne ex

stititai, tai lent ex caritate -
išklausti išpažinties.

Kaip naujas Lomžos vyskupas traktuoja lietuvius

Naujojo Lomžos vyskupo val-
džioje lietuvių padėtis nepasi-
keitė. Kai jis trumpam atsilan-
kė Krasnovoje, lietuviai tikintie-
ji iškėlė jam savo prašymą kle-
bono akivaizdoje. Vyskupas pra-
dėjo nuo pabarimo, o paskui ban-
dė gąsdinti tėvus, sakydamas,
kad tai yra nuodėmė nesūsti
vaikų į katekizmo pamokas. Vie-
nas iš dalyvių tada paklausė vys-
kupa: "Kas gi iš tikrųjų pada-
ro nudėmę, ar tie, kurie nesim-
čia savo vaikų į katekizmo pa-
mokas, ar tie, kurie neleidžia
jiems mokytis katekizmo gimta-
ja kalba?" Tikintieji taip pat
priminė vyskupui Apaštalo Povi-
lo žodžius: "Eikite ir mokyte vi-
sas tautas". Vyskupas išvažia-
vo, nieko nepakeitęs lietuvių pa-
dėtyje. Tikinčiųjų prašymas bu-
vo jam įteiktas kai jis kitąsyk
atsilankė Smalėnuose. Vyskupas
jį paėmė, nepaskaitęs padėjo ant
stalo ir išėjo laikyti mišių. Dar
jam negrįžus iš bažnyčios pra-
šymas buvo sudegintas. Aišku,
jis net negavo jo paskaityti.

Liūdnos dabartinės padėties pasekmės

Iš visų čia paduotų faktų ne-
ginčijamai seka, kad visai jokio
dėmesio nekreipiama į lietuvių
prašymus leisti jų vaikams mel-
tis ir mokytis gimtąja kalba. Ši
padėtis netikėtai sukelia kartumą
pas tikinčiuosius lietuvių Su-
valkų rajone, bet verčia juos
(ypač jaunus) tolti nuo bažny-
čios ir neskyti pasiduoti marksiz-
mo propagandai.

Laiškas, nusiųstas Vatikano lietuviškai programai

Gana keista, kad užsienio spau-
da ir radijas niekad neužsimena
apie tai, kaip lietuviai yra trak-
tuojami Suvalkijos rajono baž-
nyčiose.

Jau seniai, 1824 m., įsikūrė
Seinuose lietuvių kunigų semi-
narija. Suvalkai ir Seinai bu-
vo tikri lietuvių kultūros žid-
niai. Nuo nebeatmenamų laikų
iki 1946 m. Seinų parapijos baž-
nyčiose buvo lietuviškos pamal-
dos. Bet 1946 m. pavasarį, mi-
rus kunigui Stasevičiui, jos pa-
naikintos Seinuose. Smalėnuose
ir Vyžainiuose. Ketina jas pa-
naikinti ir Punkske, tik lietuvis
kunigas Žievys tam pasiprieši-

no. Atkakli veikla, ginant lietu-
vių teises, pakirto jo sveikatą ir
netrukus jis per anksti mirė. Ak-
cija tas teises ginant buvo varo-
ma ir jo netekus iki 1959 m., ka-
da galop Funksio lietuviai laimė-
jo. Taip pat ir Smalėnų parapi-
jos bažnyčioje lietuvių pastan-
gų dėka, 1959 m. lietuviškos pa-
maldos buvo grąžintos, ir taip
yra iki šiol.

Seinų parapijos lietuviai, nuo-
pat lietuviškų pamaldų panaiki-
nimo 1946 m. vis tebesistengia
jas grąžinti. Bet pats kardino-

las Vėlinskis nenori apie tai net
girdėti. Klek kartų Seinų para-
pijos lietuviai siuntė kardinolui
peticijas, visad gaudavo neigia-
mus atsakymus ir kardinolas
persiųsdavo prašymus Lomžos
vyskupui, kad reikalą išstirtų.
Tuo tarpu praėjo jau 25 metai,
kaip Lomžos vyskupas vis tebe-
tyrinėja tą bylą.

1970 m. Lomžos vyskupas (Mi-
kalojus Sasnovskis, V. S.) atvy-
ko su vizitu į Punksą. Ta proga
Seinų parapijos lietuviai įteikė
(Nukelta į 3 psl.).

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

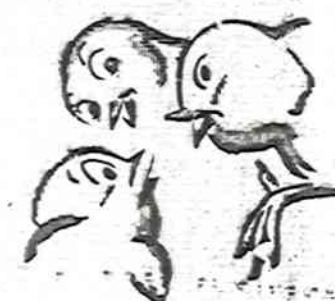
linkime

savo klientams, draugams ir pažįstamiems

AUDYKLA "JUOSTA"

STANISLOVAS YURKUS

2448 West 71st Street
Chicago, Illinois. Tel. 737-5529

DŽIAUGSMINGŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

visiems tautiečiams linki

MARGUTIS

Vedėjas — PETRAS PETRUTIS

2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629

Telef. GR 6-2242, GR 6-2271

Margučio radio programos transliuojamos pirmad. —
penktad. nuo 8 iki 9 val. vakaro — banga
WXRT - FM 93.1

LINKSMIAUSIŲ VELYKŲ VISIEMS

FRANK ZOGAS — Prezidentas

MIDLAND SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

8929 S. Harlem Ave., Bridgeview, Illinois 60455 • Phone 598-9400
4040 Archer Ave., Chicago, Illinois 60632 • Phone 254-4470

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime visiems savo klientams ir draugams
JŪRA TAP
"Kur geri draugai susitinka"
STASĖ IR JUOZAS SIMOKAITIS
2638 W. 69th Street Tel. GR 6-4259
CHICAGO, ILL. 60629

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
visiems savo bičiuliams ir kostumeriams linki
A. AND A. TAVERN
TAI TĖVŲ PALIKIMAS — LIETUVISKA UŽEIGA
ANTHONY and MARY TAMALUNAS
1447 So. 49th Ave., Cicero, Ill. 60650
Telefonas: TO 3-9571
Reg — Pool Table jauniems ir suaugusiems

IRENA IR LEONAS KRIAUCELIŲNAI
ŠVENČIŲ PROGA

sveikina draugus ir pažįstamus, linkime linksmų Šv. Velykų švenčių. Tegul švenčių nuotaika lydi mus visus ištikus metus.

DAR APIE MAŽOJO LIETUVOS KAMPĖLIO DIDŽIĄją TRAGEDIJĄ

(Atkelta iš 2 psl.)

jam petičiją, prašydami gražinti Lietuvos pamaldas. Senų parapijos bažnyčioje. Vyskupas ironiškai atsakė: "Pirkite sau daržinę ir įsirenkite joje bažnyčią". Šis atsakymas negalėjo nepakitinti lietuvių. Lomžoje daugelis klero atstovų yra nusistatę prieš lietuvius.

Kaip žinoma, lietuviai yra išsiskleidę po visą Suvalkų rajoną. Kai kur jie yra sulenkėję, kiti išliko ištikimi gimtajai kalbai. Deja, daug suvalkų rajono kunigų, ir pats Lomžos vyskupas, varo antilietuvišką politiką aiškiu tikslu sulenkinti Suvalkijos lietuvius, su šaknimis išrauti jų prisirišimą prie gimtosios kalbos, kad jos daugiau niekas nebavartotų. Nereikia todėl stebėtis, kad taip pat ir kai kurie gyventojai lenkai, sekdami kunigų pavyzdžiu, niekina lietuvių kalbą, ją pajuokia ir tokiu būdu sukelia trynimus tarp lietuvių ir lenkų.

Betgi lietuviai Suvalkų rajo-

ne atkakl'ai ginsis prieš tą dvasišką tendenciją, nors sunku pasakyti, ar savo tikslą pasieks. Lietuviai turi vieną paramą, kad socialinė lenkų vyriausybė leidžia jiems turėti savo kultūrinę organizaciją ir mokyklą, kuriose mokoma lietuvių kalbos.

"Kultūros" redaktorius pažymi, kad čia išdėstyti faktai yra surinkę lietuvių kunigas, kuris gyvena Romoje ir kuris pereitų metų spalio mėnesį lankėsi Lenkijoje ir turėjo progos susitikti su Seinų lietuviais.

Paskaičius apie visas tas kruvinas lietuvių nuoskaudas iš karto ateina mintis — pagaliau atsirado ir lenkuose spaudos organas, kuris sugeba objektyviai traktuoti lietuvius. Tačiau straipsnio pabaigoje skaitome redaktoriaus priedarą, kuris sukelia visai priešingas išvadas: "Tą atkaklų siekimą (tęsimą) viską lietuvininti galima buvo suprasti tada, kai vyko lietuvių tautinės sąmonės, lietuvių kalbos tvirtėjimo procesas, kai lietuviai buvo apstėti lenkinimo baimės. Šiandien tai atrodo kompleksu. Kaip ilgai tauta gali sau leisti braukyti iš savo istorijos 500 metų bendrą su Lenkija gyvenimą? Kaip ilgai net lietuviškos istorinės pavardės bus lietuvinamos. Kultūros redaktoriaus pavidė? (Giedrojtė, V. S.). Čia irgi "puristai" laikė savo pareigą ją įtautinti (unaro do wić)..."

Po tokios tirados skaitytojas gali tik likti be žado... Visų pirma, kas turi bent kokios nuovokos apie lingvistiką, neabejos, kad originali pono "Kultūros" redaktoriaus pavardės forma buvo ir yra Giedraitis, o Giedrojtė yra nevykęs sulenkimas...

Bet, kas svarbiausia ir kas skaudžia nuvilia: kur yra "Kultūros" redaktoriaus kultūra? Pats būdamas lenku, pats žino-

damas, kaip bendras lenkų ir lietuvių priešas, galinčioji Rusija, ir juos skriaudė, per amžius išnaudojo ir rusino — tas pats redaktorius neišsivaduoja iš zoologinio šovinizmo: kur jauti už save silpnesnį — jį naikink...

★

— JAV ir Kanados lenkų išeivijos komunistinė indoktrinacija pagal dabartinę Lenkijos valstybinių ir partinių sluoksnių nuomonę, vykstanti patenkinaimai. Ne taip gerai sekasi komunisto idėjas skleisti Didžiosios Britanijos lenkų emigracijoje. Lenkijos atsakingieji valdžios organai šiuo metu planuoja žymiai sustiprinti ryšius gimtojo krašto ir išeivių. Ypatingas dėmesys kreipiamas išeivijos dvasiškajai, kurios pagalba siekiama savaip paveikti platesnes, daugiausia antikomunistines, žmonių mases. Šiam darbui vykdyti specialūs agentai mokomi atitinkamuose institutuose prie Krokuvo, Poznanės ir Liublino universitetų.

Komunizmo plėtimo tikslams siekti visokios priemonės geros! Pirmiausia šiam reikalui išnaudojama užsienio prekyba. Palankūs Lenkijos režimui lenkų išeivijos veikėjai atlyginami pelningomis prekybinėmis sutartimis. Pavyzdžiui, Amerikoje gyvenantis lenkas, užsisakydamas Lenkijoje šaldytos žuvies, kumpių ir kitokių prekių, kurias čia pardavus galima gerai pelnyti, privalės papildomai už jas atlyginti taip pat ir atitinkamomis progomis skelbiamais palankiais politiniais pareiškimais... Taip pat naudingų dabatinei Lenkijai politinių pareiškimų skelbėjams, kad ir ne prekybininkams, bus numatytos palankios sąlygos pirkti Lenkijoje namus ar butus. Kitiems už šią politinę paramą bus atlyginama kitokiomis lengvatomis. Pavyzdžiui, persiunčiant pensijas ar santau pas į Lenkiją režimo šalininkui bus taikomas palankus pinigų

keitimo kursas. Rašytojai ir kiti menininkai, paskelbę tinkamą politinį nusistatymą arba net savo neutralumą, galės tikėtis gerų sąlygų su stambiais honorarais už pasirodymą Lenkijoje arba jų kūrinių išleidimą.

Šių metų pabaigoje, Lenkijos mokslo metų proga, Varšuvoje šaukiamas didelis lenkų mokslininkų suvažiavimas ir jame dalyvauti pakviesti užsienyje dirbantieji lenkų kilmės mokslininkai. Iki šiol pasiūsta net 470 kvietimų!

Raudonasis Lenkijos režimas tikisi, kad visos minėtos priemonės palengvins perauklėti lenkiš-

kąją išeiviją į jam paklusnų politinį įrankį. Ar lietuvių išeivija negali tikėtis panašios okupuotosios Lietuvos sovietinių organų akcijos?

— Lenkijoje ruošiamas periodinės spaudos, leidyklų ir teatro įstatymų reforma.

Numatyta panaikinti spaudos ir teatro cenzūros įstaigas. Žinoma, tai nereiškia, kad ateis spaudos ir žodžio laisvė, bet tik centralinė cenzūros įstaiga bus pakeista ir paskirstyta spaudos leidinių redakcijų ir teatrų vadovybėms. Jau šių metų pradžioje dviejų leidinių vadovybėms (Nukelta į 4 psl.)

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
Linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

Hollywood Inn

REIMONDAS RUDAUSKAS

Užeiga ir salė pramogoms

2419 W. 43 St. Tel.: VI 7-9780

JIS PRISIKĖLĖ

MUSŲ VIESPATS ĮRAŠĖ
PRISIKĖLIMO PAŽADUS
NE VIEN TIK KNYGOSE,
BET KIEKVIENAM PAVASARIO LAPE".

UNION FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

LINKI LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
VISIEMS KLIENTAMS IR RĖMĖJAMS

Mutual

Federal Savings and Loan Association

Chartered and supervised by the United States Government

2212 WEST CERMAK ROAD — CHICAGO, ILL. 60608

Phone: Virginia 7-7747

VADOVYBĖ:

PETER KAZANAUSKAS
Prezidentas
CASIMIR G. OKSAS
Executive Viceprezidentas
WALTER MISEVICH
Viceprezidentas
STEPHANIE SIMONAITIS
Sekretorius - Išdininkas
ANTHONY L. LAPINSKAS
Skr.-Išdininko padėjėjas ir advokatas

DIREKTORIAI:

PETER KAZANAUSKAS
ANTHONY L. LAPINSKAS
WALTER MISEVICH
CASIMIR G. OKSAS
JOAN K. OKSAS
STEPHANIE SIMONAITIS
WALTER SIMONAITIS

"PLANINGAS TAUPYMAS MOKA GERUS DIVIDENDUS"

VELYKŲ ŠVENČIŲ PROGA SVEIKINAME VISUS
GIMINES, DRAUGUS IR PAŽISTAMUS,
TAIP PAT VISUS KLIENTUS

ONA IR BALYS MULIOLIS SU ŠEIMA
ROCKWELL KLUBO Sav.

3957 So. ROCKWELL ST.

Tel. VI 7-8413

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
savo draugams, klientams ir pažistamiems
linki

NATALIJA IR JONAS VAZNELIAI
GIFTS INTERNATIONAL
parduotuvės savininkai

2501 West 71st Street

Tel. 471-1424

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Mūsų troškimas yra, kad pavasario šventės
Velykos atneštų daug džiaugsmo visiems
lietuviams, kostumeriams ir mieliems
artimiesiems, pasilikusiems
Lietuvoj

ALBINAS ir TĖVAS NAUJOKAIČIAI
SU ŠEIMOMIS

BALDŲ IR PIANINŲ PERKRAUSTYMAS

2022 West 69th Street Chicago, Ill. 60636
Tel.: WALbrook 5-9209

Apie lietuvių operą ir lietuvišką filmą Kurios kalba vykdomos lietuvių operos repetitijos?

Lietuviams patinka operos.
Mūsų tauta myli gerą muziką.
Lietuviai turi šimtus tūkstančių
liudies dainų. Pastaruoju
laiku grynų lietuviškų dainų ki-
rimas okup. Lietuvoje, manyti-
na, yra labai menkas. Tenai įva-
riopai raginama apdainuoti ru-
sišką okupaciją ir jos nelemtus
padarinius.

Lietuviai kompozitoriai, ana-
pus ir šiaip, sukuria gražių dai-
nų, melodijų, net operėlių ir
operų. Tuo visi džiaugiasi.

Jau eilę metų Čikagoje vei-
kia lietuvių opera, statanti įva-
rias operas. Tuo tęsiami nepri-
klausomos Lietuvos laikais pa-
miltos operos vaidinimai. Nors
vis pagalvodavau, kodėl garsina
svetimaucius operas? Sutviskė-
jusi lietuviška opera visiems bu-
vo nepamirštamai šviesus įvy-
kis, net istorinis.

Siemet, 1974 kovo 23, 24 ir 31
d. Čikagoje, Marijos gimnazijos

MAZOJO LIETUVOS
KAMPelio ...

(Atkelta iš 3 psl.)

pavesta pačioms spręsti kurie
raštai spausdintini, o kurie ne.
Žodžiu, vyriausieji redaktoriai
visiškai atsakingi valdžios or-
ganams už visus straipsnius, iš-
spausdintus jų tvarkomuose lei-
diniuose. Šių metų bėgyje sie-
kiama panašiai sutvarkyti dau-
gumą kitų Lenkijos leidinių.

Žurnalistai šią reformą suti-
ko be pasitikejimo. Jie mano, kad
vyriausiųjų redaktorių pareigo-
se atsidsurs žmonės, kuriais pir-
moje eilėje galės pasitikėti ko-
munistų partija, bet jie nebus
kompetetingi ir kvalifikuoti
spaudos darbininkai...

Dabartinėje Lietuvoje jokių
spaudos laisvės prosvaisių, o
juo labiau teatre ir su žiburiu
negalima įžiūrėti, kruopščiai
vykdomi rusiški Maskvos parė-
dymai.

Iš 1973 m. Sėjos

salėje įvyko dar vienas lietuvių
operos vaidinimas: garsiojo italų
kompozitoriaus Giuseppe Verdi
(1813-1901) operos "Kaukių
balius" parodymas JAV-se lietu-
vių kalba.

Gerai, kad mūsų iškili solis-
tai, pagarus dirigentas ir kiti
muzikiniai bei meniniai pajėgūs
asmenys gali gražiai pasireikš-
ti ir vėliau pasiskaityti ne tik
lietuvių, bet ir kai kurioje už-
sieniečių spaudoje šiltų drung-
nų ar šaltų išsireikšimų.

Lietuvių operoje jau ne pir-
mą kartą dainuoja, berods, vie-
nas lenkas. Sakoma, jam pa-
skirtus dalykus išmokęs dainuo-
ti lietuviškai, ko, deja, gyvenda-
mas toliuose, neturėjau dalinys
savo ausimis patikrinti.

Bet siemet, statant Verdi
"Kaukių balių", lietuvių operos
režisierium buvo pakviestas nor-
vegas (ar norvegiškos kilmės)
Thomas J. Cowan. Skelbiama,
kad jis yra gabus, nors jaunas,
operų režisierius. Mane domi-
na štai koks reikalas: kokia kal-
ba vyksta lietuvių operos repe-
titijos, vadovaujamos ne lietu-
vio?

Šiltai nušukuotoje CLO (Čika-
gos lietuvių operos?) informa-
cija apie tai neužsimenama. Lie-
tuvių operoje visi turėtų kalbėti
lietuviškai, ne tik dainuodami,
bet ir tarpusavyje aiškindamiesi.
Ar ne taip?

Mūsų solistai turėtų dainuoti
tik lietuvių kalba

Normaliose Lietuvos valstybės
sąlygose svetimos operos buvo
visiškai tvarkoje, jei jos atlieka-
mos lietuvių kalba.

Gyvendami užsienyje svetimų
kalbų girdime labai daug, tad
lietuviškuose koncertuose norė-
tusi klausytis tiksliai lietuvių kal-
ba atliekamų arijų, dainų ar kt.
Teisinimasis, kad originale kalba
geriau skamba, čia netinka, nes
svetinkalbiškai yra gausu plokš-
telių, garso juostų ir tų pačių
operų.

Savos kalbos gerbimas vykdy-
tinas įvairiopai. Visai kas kita,
jei didelėje valstybėje (Ameri-
koje, Vokietijoje, Prancūzijoje,
Australijoje, Brazilijoje ir ki-
tur), kur viskas vyksta jų kalba,
opera ar dainos atliekamos kita,
sakysime lietuvių kalba, net ir
specialiai svetimiesiems duoda-
muose koncertuose. Tokiu at-
veju svetimiesiems kaip tik įdo-
mu išgirsti nedidelės ir labai gra-
žios kalbos žodžius dainose. Ir
jiems nėra jokio pavojaus būti
masiškai nutautintiems.

Lietuviškos operos, dainos
siūlytinos svetimiesiems

Lietuvių operos vadovybė ar
kitokie muzikiniai vienetai ne
tik galėtų, bet ir turėtų lietuviš-
kas operas, lietuvių liaudies me-
lodijas ar kitokius lietuviškos
dainos meno kūrinius siūlyti sve-
timiesiems. Jei lietuviai pasta-
to italų operą, kodėl italai Ita-
lijoje negalėtų pastatyti lietuviš-
ką operą? Arba JAV-se, Vokie-
tijoje, Argentinoje ir kt. Girdė-
ti, JAV-se operos duoda nuosto-
lius. Bet jų turtočiai talkina.
Galėtų pasinaudoti universitetų
ar pan. muzikiniai sambūriai.

Lietuviškas filmas geriau už
svetimaucius operą

Dabartinė lietuvių emigracinė
spauda per mažai dėmesio skiria
filmams, kad ir svetimaucius pa-
gamintiems. Beveik visi filmus
stebi, vieni eidami į kino teatrus,
kiti namuose televizijos apar-
tuose. Dangybė, ypač jaunes-
nieji, skaito apie filmus sveti-
mųjų žurnaluose, jų spaudos
nuolatinėse atkarpose, skyriu-
se.

Mūsų spaudai atkreipus dau-
giau dėmesio į filmus, galimas
dalykas sudominti didesnę jau-
nimo skaičių, taip pat pradėtų
daugiau atkreipti bendrai visu-
sąjaučių dėmesį į filmus. Po-
truputį taip susidarytų didoka
filmo mėgėjų, mylėtojų audito-
rija, iš kurios ilgainiui išaugtų
gyvenis sąjūdis lietuviškam

Žuvies auginimo farmos

Prie Mammoth Springs, Ark.,
yra vos tris ketvirtadalius akro
turinti farma, kurios savininkai
"šienauja" 500 kartų didesnę žu-
vų derlių, negu tas pačias žuvis
auginant palaidai prūduose,
tvenkiniuose ar net jūrose-ma-
rrose

Tos žuvų farmlės vedėjas
Dale Washam, 23, paaiškino
spaudai, kokių būdu jis tokias
žuvų kiekius ir taip greitai už-
augina. Jis vietoje negilių prū-
dų ar tvenkinių naudoja didelius
gilius tankus, kurių jis turi 36.
Tie tankai yra iki 13 pėdų gilu-
mo ir suleisti į žemės grūntą.

Seniau žuvies auginimo far-
meris skaitėsi laimingu, jei iš
akro gaudavo 2,000 svarų žu-
vis. Dabar šis ¼ akro farmlė
gauna pusantro milijono svarų
žuvies ir ta žuvis yra gaudi, svei-
ka, riebi ir neatsiduoda jokių
dumblų, kaip paprastai būna su
prūdus auginama žuvimi. Visa
tokio didelio derliaus paslaptis
yra ta, kad tankuose yra rūpes-
tingai reguliuojama žuvis aug-
ti ir tarpti tinkama aplinka, pa-
laikant tankuose reikalingą de-
guonio (Oxygen) ir nitrogeno
(gesuonio) kiekį.

filmui pajudinti, gaminti.

Nemažiau svarbu turėti daug
filmų besidominti, ne tik fil-
mus gaminančių. Kitaip savas
filmas mirs neišvydęs deramos
šviesumos.

Filmas yra moderni dabarti-
nio pasaulio pramoga, taip pat
auklėjamoji priemonė. Daugelis
kitatauciu filmų domisi žymiai
daugiau nei lietuvių ir tai jiems
išeina į naudą, kuri ilgainiui dar
stipriau išryškės. Norėdami ei-
ti su moderniu pasauliu, neturi-
me pamiršti filmo ir artėti prie
savo, lietuviško, filmo užsienyje.
Algirdas Gustaitis

SOLZENICYNŲ BARBARA
PILIETYS?

Senatorius Jesse Helms at-
siuntė ALTOs pirmininkui dr.
K. Bobeltui laišką, kuriame ra-
šo, kad visi amerikiečiai turi
kovoti prieš komunizmą, kur-
tik gali atstatyti laisvę tų tautų,
kurios dabar yra neteisėto ir
nemoralaus režimo priesau-
doje. Jis taip pat praneša, kad

vro pasilės rezolucija suteik-
ti JAV garbės pilietis (visas iš-
tremtajam rašytojui Solzeni-
cynui).

Sen. Helms taip pat atsiuntė
"Congressional Records" 18-
nr., kur išspausdinta jo ir 18-
kos kitų senatorių pasirašytos
rezolucijos tekstas ir ilgas ap-
rašymas Solzenicyno keliamų
priespaudos faktų Rusijoje.

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime mūsų draugams, klientams ir
pažistamiems

TULPĖ VALGYKLA

Izidorius ir Juzefa Augaičiai

2447 West 69th Street

Tel.: 925-1123

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
LINKIME
VISIEMS MŪSŲ DRAUGAMS
IR PAŽISTAMIEMS

PETKUS ir SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 W. 71st Street — Tel.: GR 6-2345

CICERO

1410 So. 50th Ave. — Tel.: TO 3-2108

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linki Visiems Chicagos Lietuviams

CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ

DIREKTORIŲ ASOCIACIJA

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 Lithuania Avenue

Phone YArds 7-3401

BUTKUS - VASAITIS

1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLYmpic 2-1093

PETRAS BIELIŪNAS

4348 So. California Ave.

Phone LAfayette 3-3572

G. F. RUDMINAS

3319 So. Lithuania Ave.

Tel. YArds 7-1138-1139

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 WEST 69th STREET

REpublic 7-1213

2314 WEST 23rd PLACE

Virginia 7-6672

P. J. RIDIKAS

3354 So. Halsted St.

Phone YArds 7-1911

PATARNAUJAME DIENĄ IR NAKTĮ

Turime koplyčias visose miesto dalyse.

Dan Kuraitis

ATSIMINIMŲ SKIRSNELIS

Zigmantas Svila

1906 m., tuojau po Naujų metų, pradėjau tarnybą pas Svilus — Z. ir Petronelę Svilus. Zigmantas buvo neseniai vedęs ant-
rają žmoną, rodo, Kretingos valsč. Jo pirmoji žmona buvo Bodauskytė. Ji mirė gimdyda-
ma dukrelę.

Zigmantę Svilą pažinau prieš

27

porą metų. Man būdavo miela su juo pasikalbėti, nes jis buvo aiškaus nusistatymo liberalas, o aš — vos bepradėdęs siekti pa-
vidalo savo pasaulėžiūrai. Aš ta-
da gaudžiau kitų mintis, kaip kačiukas peles.

Svila buvo sumanus ūkininkas. Karves šerdavo dobilais, girdy-
davo putra ir gaudavo daug pie-

no. Iš plėnų išimdavo, su masi-
na, grietinę ir sukdavo sviestą.
Telsių inteligentija varžydavosi
su Svilų sviestu. Iki pavasario,
kas savaitę man tekdavo vežti į
Telsius sviestą. Tokių būdų su-
sipažinau su daugeliu pažangių
žmonių.

Svila buvo aukštaitis, kilęs iš
Pasartės krašto. Jo brolis Povilas,
būdamas Alsėdžių vikaru,
išpiršo Zigmą už Bodauskytės, ku-
ri Eidintaičiuose turėjo ūkį. Svila
to ūkio žemę labai pagerino,
nes pirkė ir barstė daug trąšų.

Povilas Svila buvo atsidas
krikščionių Dievui, o Zigmą —
protėvių dievams. Pagal Zigmą
ir aš pamėgau senovės lietuvių
tikėjimą.

Apie savo tėviškę, Svila daug
nepasakojo, bet dažnai prisimin-
davo apie Dusetos, Paduštelių,
Brogiškes, Varniškes ir Kriau-
nės. Apie Pasartę ir visą šiau-
rės rytų Lietuvos kampą, Svila
pasakojo gan įdomią istoriją.
Manau, kad ta istorija sujodo-
mins šių atsiminimų skaitytojus,
todėl perteikiu.

Labai senai — dar pirm su-
tverimo, ant šios žemės gyvenęs
teutonų (anglų, danų, vokiečių,
švedų, norvegų) dievas tėvas
Bor ir laikęs karvę vardu Au-
dumblą. Žemė buvo padalyta
į tris dalis. Šiaurėje buvo šal-
čio ir ledų kraštas, pietuose —
karščio šalis, o per vidurį — nei
šalta, nei karšta.

Dievas Bor liepęs savo karvei
ardyti šiaurės ledus ir dideliais
lūtais mesti į karščio šalį. Tuo
būdu norėta aną karščio šalį pra-
vesinti.

Kada lietuvų dievas Praam-
žius sutvėrė vandenynus, žemės
atmosferą pasikeitė — pietų šal-
is tapo netoki karšta, o šiaurės
ledynai buvo, kaip buvę. Dievas
Bor pyktelėjęs, bet nieko nesa-
kęs, nes ir Praamžius jam nieko
nesakęs. Karvė Audumbla lai-
žiusi ledą ir tukusi.

Kada Praamžius sutvėrė aug-
menis, gyvūlius ir žmones — lie-
tuvius, dievas Bor dar labiau
pyktelėjęs, bet nieko nesa-
kęs, nes ir Praamžius jam nieko ne-
sakęs.

Lietuviai gan gerai įsikūrę,
nes buvę miškuose daug žvėre-

lių, o žmonės — medžiū.
Dievui Bor kilęs pavy-
das ir jis liepęs savo karvei ar-
dyti šiaurės ledynus ir ledus
mesti ant lietuvių žemės. Mažne
visa Lietuva buvo apnėtyta le-
dais. Bet tarp ledų dar augusios
eglės, pušys bei ažuolai ir mais-
to buvę gana. Žmonėms labai
įgrįsusi migla — per miglą jie
nei kits kito nematė.

Tada Praamžius sutvėrė du
didvyrius: Miglovą ir Daugalį.
Miglovaris blaškė — gaminio
miglas, o Daugalis stumdė ir mē-
tė į jūrą ledus. Žemaičių kraš-
tas arti jūros buvęs greit apva-
lytas, o kitur — trukę gan ilgai.

Lietuvos šiaurės rytų kampas,
buvęs valomas pats paskutinis.
Tenai ledai įsipaūdę giliais duobes
ir betirpdami sudarę ežerus. To-
kie ežerai, kaip Sartai, Dysna,
Dysnyškis, Apvardas, Pruta,
Luodžio ir Dukšto — tai vis ledų
gadynės palikimas.

Amžių eigoje pats dievas-tė-
vas Bor sumanęs gimdyti ir pa-
gimdęs 5 dievybes, būtent Wo-
den, Teusą, Thor, Fridą ir Satur-
ną. Tada Bor įsakęs karvei Au-
dumblai pritvinkti ir duoti pie-
no, nes teko penėti vaikus, o kai
karvė tapo melžijama, liovėsi ar-
dyti ledynus.

Svila sakė, kad šis pasakoji-
mas nesurašyta, bet jį žino kiek-
vienas patriotiškas anglas, šve-
das ir vokieitis.

Ir daugiau pasakojimų Svila
yra išsakęs, būtent: kaip dievai-
tis Vaisgantas užveisė lietu-
viams linus; kaip dievaitis Litu-
vanis įsimylėjo mergę ir užmir-
šo savo pareigas; kokiose aplin-
kybėse gimė dievaitė Zemyna;
kaip Zemyna Pasartės krašte už-
veisė sodus ir, daugelį kitų pa-
sakojimų, kuriuos esu įrašęs į
lietuvių mitologiją. Dažną šešta-
dienio vakarą Svila pakviesdavo
mane į sandėlinę ir šnekėdavom
iki vidurnakčio. Liežuviui pavil-
gyti prileisdavo šotį alaus (jis
buvo geras aludaris, o užkan-
džiam ten pat buvo rūkytų dešrų
ir džiovintų sūrių. Jei per ilgai
užtrukdavom, Petronelė ateida-
vo ieškoti.

Svila buvo geros šaltkalvis,
geras dailidė, sumanus ūkvedys,
bet prie ūkio darbų netiko — ar-
damas nesuvaldydavo arklių;
piaunant šieną pasilikdavo ir aš
jį pasivydavau antroje pradal-
gėje; tvorų visai nemokėjo tver-
ti ar taisyti.

Bet mes gan gerai sugyvenom.
Jau pradžioje metų aš pradėjau
kovą už pasninkų panaikinimą.
Svila nesipriešino, bet Petronelė
reikalavo leidimo nuo klebono.
Alsėdžiuose buvę naujas klebo-
nas, ir kai aš jam pasakiau, kad
noriu Svilų namams indulto —
leidimo nesilaikyti pasninkų, jis
paklausė kokio Svilų namai tikė-
jimo — Senovės lietuvių, atsa-
kiaų. Klebonas daugiau nieko
nesakė — parašė indultą, o aš
padėkojau ir — Svilų namai dau-
giau nepasninkavo.

Rudenį pradėjau ruošti į
Ameriką. Patikrinus akis, pasi-
rodė apkrėstos trachoma. Sku-
biai pradėjau gydytis — gydė
Alsėdžių akušerė mėlinuoju ak-
menėliu. Išgydė, bet išpešiojo
blakstienas. Prieš gydymą turė-
jau gražias blakstienas, o po gy-
dymo — likau šmulas. Bet ge-
riau šmulas, negu aklas.

Juozas Šmotelis

Šurina burina
Lipa aukštai dėti.

Tolei lipa, nesustoja,
Kolei pilvon įreplioja.

Užlipa nuogas
Nulipa kankalutas. (Apynis)

♦ Italų sekliai rūpėjo išsiai-
škinti, kiek gi apytikriai uždirba
Milano miesto elgetos.

Jis apsimetė elgeta ir išėjo į
miestą. O vakare sugrįžo su
maždaug 50 svarų pajamų.

♦ Čiurliai skrenda greičiau už
visus paukščius. Per valandą jie
gali nuskristi 144 kilometrus.

♦ Vienoje Jugoslavijos gele-
žinkelio 12 kilometrų linijoje yra
18 tunelių.

Mielas Lietuvos paukštis gandras

Pavasariui parėjus iš tolimų
kraštų, į savo tėvynę grįžta
paukščiai. Su jais kartu pa-
skrenda ir numylėtasis ilgajomis
varlinėtojas. Kai prieš keletą
metų Lietuvoje vyko popula-
riausio paukščio "rinkimai", dau-
giausia balsų gavo baltasis gan-
dras. Jis ir tapo lietuvių tauti-
niu paukščiu.

Ir nenuostabu. Retai kuris
sparnuotis Lietuvoje taip gerai
žinomas, mylimas ir globojamas,
kaip gandras. Savo originalia iš-
vaizda, rimta laikysena, graži
polėkiu jis domina visus. Tradi-
cinis žmogaus ir gandro drau-
gystės ir simpatijos simbolis —
senas vežimo ratas, įkeltas į me-
dį ar pritvirtintas ant stogo —
yra charakteringa Lietuvos kal-
mo peizažo detalė.

1958 metais po visuotinės gan-
drų apskaitos paaiškėjo, kad
Lietuvoje peri apie 8,800 šių
paukščių porų. Daugiausia jų
gyvena Pagėgių, Priekulės, Šilutės,
Tauragės, Plungės ir Klaipėdos
aplinkėse.

Vos tik grįžę iš šiltųjų kraš-
tų, gandrai užima senuosius liz-
dus ir pradeda rūpintis jų re-
montu. Lizdas, kasmet vis pa-
pildomas, tampa didžiuliu grioz-
dišku statiniu. Patelė padeda 4-5
baltus kiaušinius. Porelė, pakai-
tomis perėdama, tupi ant kiaušinių
30 dienų. Jaunikliai auga lė-
tai ir lizdą apleidžia tik po 70 dienų.
Visa šeima, paprastai, dar
maitinasi artimose apylinkėse, o

nakvynei kiekvieną kartą grįž-
ta drauge į lizdą. Ramiomis, sau-
lėtomis dienomis gandrai mėg-
ta sklandyti, sukli ratus aukštai
padangėje. Tai lyg savotiška
mankšta prieš tolimą kelionę.
Rugpjūčio pabaigoje jie palieka
Lietuvos kraštą ir žiemoja to-
limoje Afrikoje.

Lietuvos gandrai globojami,
jiems rodoma pagarba, Vargiai
atsirastų žmogus, kuris drįstų
ši paukštį nuskriauti ar užmuš-
ti. Lietuviai gandrą laiko laimės
nešėju, apie jį sukurta daugybė
pasakų, dainų, patarlių, yra
įvairiausių prietarų. Pavyzdžiui,

jei gandras išmeta iš lizdo vieną
vaiką — tikėtis sausos vasaros;
jei gandrą kas nukriaudžia, jis
keršydamas atneša snapą žari-
jų ir padega skriaudėjo namo
stogą. Šiam paukščiui patikėta
ir atsakinga misija žmogaus gy-
venime — jis "aprupina" šeimas
naujagimiais.

Baltasis gandras labai popula-
rus Lietuvoje įvairiais požiūriais
ir visai pelnytai išrinktas tauti-
niu lietuvių paukščiu.

♦ Vieversys 300 metrų aukš-
tyje jau nematomas, bet jo bal-
sas girdėti ir iš 600 metrų aukš-
čio.

• Aklas aklą vedžioja.

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

linkime visiems savo klientams ir draugams

Frank's Television & Radio, Inc.

PARDUODAM IR TAISOM

Savininkai PAULIUS ENDZELIS, JUOZAS BENDORAITIS

3240 So. Halsted St. Calumet 5-7252

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

linki visiems savo klientams, draugams
ir pažįstamiems

ANTANAS VILIMAS

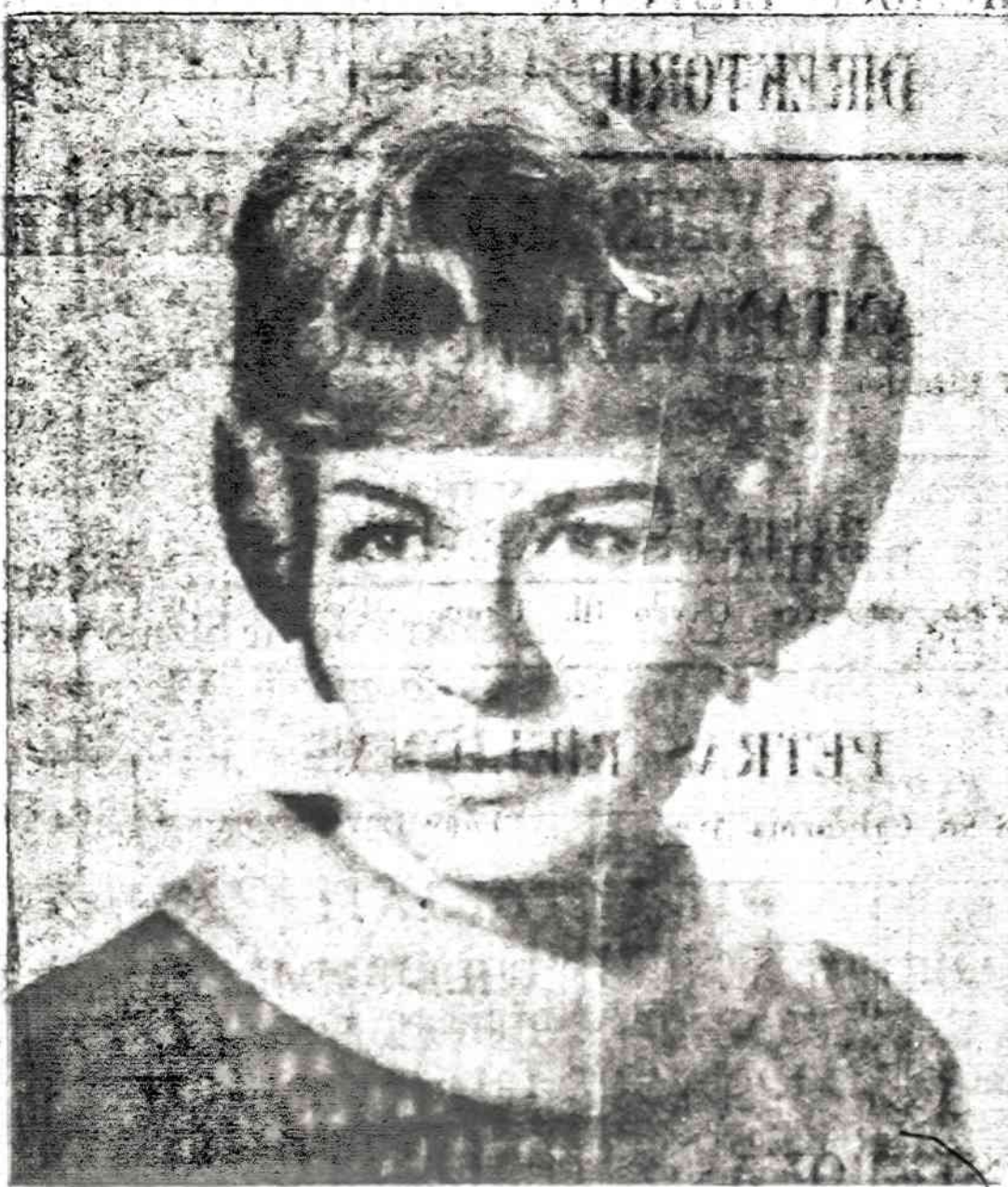
SU ŠEIMA

823 West 34th Place
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

arba

376-5996

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ MŪSŲ TAUPYMO IR SKOLINIMO
NARIAMS, BENDRADARBIAMS IR VISIEMS LIETUVIAMS LINKI
VALDYBA IR DIREKTORIAI

PHILOMENA PAKEL,

Chicago Savings Prezidentė ir Direktorių Tarybos Pirmininkė

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

6245 So. WESTERN AVENUE

CHICAGO, ILL. 60636

GRovehill 6-7575

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

VISIEMS DRAUGAMS IR KOSTUMERIAMS
LINKI

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

MARQUETTE GIFT PARCEL SERVICE
VYTAUTAS VALANTINAS, Savininkas

2501 W. 69 St. — Chicago, Ill. 60629. Telef. WA 5-2737
3333 So. Halsted St. — Chicago, Ill. 60608. Telef. 254-3320

PAVASARIO ŠVENČIŲ — ŠV. VELYKŲ PROGA
SVEIKINA CHICAGOS IR JOS APYLINKES
LIETUVIUS

PETER KAZANAUSKAS, Prezidentas

MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

VALSTYBINIAI MOKESČIAI

Pastruoju laiku Amerikos premijos iš ekonomikos laimėtojas Yale universiteto profesorius Vassilij Leontieff paminėjo, kad didžiausia Amerikos ekonominė problema yra neteisinga mokesčių sistema. "Tad įdomu būtų susipažinti su J. A. V. veikiančiais mokesčiais. Šiuo metu 45,3% visų sistemų susilaukė griežto pasmerkimo 1973 metų Nobelio

dimo (Social Security) mokesčiai — 27,7%, korporacijų pajamų mokesčiai — 15,8% ir visi kiti — 11,2%.

ASSENS PAJAMŲ MOKESTIS

Mokesčių teoretikai sutinka, kad asmens pajamų mokesčiai yra vienas iš geriausių valstybės pajamų šaltinių. Jis remiasi žmogaus pajėgumu mokėti, lengvai apdėdamas ir surenkamas, turi plačią mokesčių bazę. Maži mokesčių dydžiai pakeitimai valstybei atneša didesnes sumas. Mūsų asmens pajamų mokesčiai pirmą kartą įvestas 1913 metais, bet pradžioje buvo padaryta visa eilė išimčių ir praktiškai šis mokesčių valstybei davė mažai pajamų. Tik 2-rojo pasaulinio karo metu buvo praplėsta mokesčių mokesčių bazė ir iš to mokesčio pajamos nuo vieno milijono dolerių 1940 metais ligi 16 milijonų 1945 metais. 1972 metais šis mokesčiai davė valstybei 118 milijonų dolerių ir yra šiandien svarbiausias valdžios pajamų šaltinis.

SOCIALINIO DRAUDIMO MOKESČIAI

Ligi 1937 metų socialinio draudimo mokesčiai apėmė tik federalinės valdžios tarnautojų ir veteranų pensijų fondų kontribucijas. Bedarbių šalpa (Unemployment compensation) ir senatvės draudimo (Social Security) programoms vykdyti mokesčiai pradėti rinkti tik 1937 metais. Vėliau Social Security įstatymas apėmė vis didesnę skaičių dirbančiųjų, buvo padidinta mokesčių apdėdama suma, nuo 1952 metų į senatvės draudimo sistemą buvo įtraukti savarankiško verslo (selfemployed) asmenys, 1966 metais buvo įvestas sveikatos draudimas (medicare), šiandien valstybė kasmet surenka socialinio draudimo mokesčių 102 milijonus dolerių.

KORPORACIJŲ PAJAMŲ MOKESTIS

Korporacijų pajamų mokesčiai Amerikoje žinomas nuo Civilinio karo laikų. Kurį laiką jis buvo pamirštas, bet vėliau atgaivintas. Mokesčių teoretikų nuomonės apie korporacijų pajamų mokesčius nevienodos. Yra neaišku, kas faktiškai sumoka tuos mokesčius: ar pirkėjas pirkdamas korporacijos pagamintą prekę, į kurią jau įskaitytas mokesčiai, ar darbi-

nikas, kuriam mokamas žemės mokesnis atlyginimas, kad apmokėjus korporacijos mokesčius ar korporacijos savininkai, kurie gauna mažesnę pelną. Nepaisant tų pažiūrų skirtumų, korporacijų pajamų mokesčiai buvo labai svarbus valdžios pajamų šaltinis 1929 — 1972 metų laikotarpyje. 1950 metais 25% visų valdžios pajamų sudarė korporacijų pajamų mokesčiai. Dabar šio mokesčio surenkama tik 11% visų pajamų. Pajamos iš šio mokesčio sumažėjo daugiausia dėl paties mokesčio sumažinimo, o taip pat dėl korporacijų pelno sumažėjimo. 1972 metais korporacijų mokesčio gauta tik apie 40 milijonų dolerių. Įdomu, kad daugiausia kritikos susilaukia faktas, kad Amerikos korporacijos, kurios padaro didžiulius pelnus, moka mokesčių žymiai mažiau, nei dirbantieji asmenys. Dirbantiesiems mokesčių įstatymai korporacijoms duoda daug progų išvengti mokesčių mokėjimo, įstatyme yra daug skylių (loop holes), kurios padeda korporacijoms sumažinti jų apmokestinamą pelną.

KITI MOKESČIAI

Be šių trijų pagrindinių mokesčių: asmens pajamų, social security ir korporacijų pajamų — Amerikoje esama dar visa eilė kitų mokesčių.

PALIKIMO IR DOVANOJIMO MOKESTIS

Šis mokesčiai duoda valdžiai 2% visų pajamų. Prezidento Roosevelto laikais palikimų mokesčiai buvo gerokai padidinti ir duodavo virš 8% visų pajamų. Bendrai palikimo ir dovanavimo mokesčiai Amerikoje, palyginamai, yra žemi. Kituose kraštuose, pavyzdžiui Anglijoje, turtingas asmuo mirdamas didesnę turto dalį turi palikti valstybei, kaip palikimo mokesčiai. Šiuo atveju Amerikoje turtingųjų žmonių interesai gerai apsaugoti.

MUITO RINKLIAVOS

Prieš didžiąją depresiją muitų rinkliavos davė 18% visų pajamų. Bet ši rinkliava nuolat mažėja. Ypač maito rinkliavos sumažėjo pokariniiais metais, kai pagal tarptautinį susitarimą visi kraštai pradėjo mažinti ir kartais visai naikinti maitus. Laisvos tarptautinės prekybos principus taikant, Amerikos maito rinkliavos sudaro dabar tik 1% valdžios pajamų, o milžiniški kiekiai užsienio prekių užverčia Amerikos rinką.

ALKOHOLINIŲ GĖRIMŲ MOKESTIS

1935 metais, kai buvo panaikinta prohibicija, gėrimų mokesčiai davė valstybei 12% jos pajamų. Nuo to laiko nei gėrimų vartojimas, nei mokesčio dydis nepadidėjo. 1972 metais alkoholinių gėrimų mokesčiai sudarė tik 2% visų pajamų.

VARTOJIMO MOKESTIS

Vartojimo mokesčiai Amerikoje dažniausiai apdėdami prabangos dalykai, k. a. aukso ir sidabro dirbiniai, briliantai ir kiti brangakmeniai, kailiai ir t. t. Tačiau prezidento Roosevelto Naujųjų Dalybų (New Deal) laikais buvo sudarytas platus vartojimo mokesčių (Excise Tax) apdėdamų prekių sąrašas. Todėl šio mokesčio pajamos nuo 2% 1929 metais pakilo ligi 30% 1934 metais. Bet, laikui bėgant, daugelis vartojimo mokesčių apdėdamų prekių buvo nuo to mokesčio atleista. Šiuo metu iš tebelikusiųjų vartojimo mokesčių tesurenkama tik 4% visų pajamų.

VIETINIŲ VALDŽIOS ORGANŲ MOKESČIAI

Ligi šiol mes kalbėjome tik apie federalinės valdžios mokesčius. Tačiau atskiros vals-

tijos, miestai, apskritys (counties) ir valstijos taip pat apdėda gyventojus mokesčiais. Pagrindinis vietinių mokesčių šaltinis yra nekilnojamasis turas (real estate), kuris duoda daugiau, kaip pusę visų vietinių valdžios organų pajamų. Per pastarąjį dešimtmetį nepaprastai paaugo vietinių valdžios organų, miestų, valstijų, apskričių išlaidos, k. t. būduomenės šelpimas, švietimas, susiekimas, policijos išlaikymas ir t. t. Toms išlaidoms padengti jau nepakanka vieno turto mokesčių. Todėl daugelis valstijų, miestų įveda pajamų mokesčius, o taip pat ir miestai pastaruoju laiku įvedė apyvartos mokesčių (sales tax). Apyvartos mokesčių apdėdama kiekviena parduotų prekių ar patarnavimų suma. Čia tenka paminėti ir gazolino mokesčių, automobilių licencijos, tabako, pramogų mokesčių ir t. t.

Valstybiniai mokesčiai yra ne tik pagrindinis pajamų šaltinis valdžios išlaidoms mokėti, bet taip pat yra galingas vyriausybės įrankis krašto ekonomikai tvarkyti. Didinant ar mažinant mokesčius tiesioginiai veiksmai į visą krašto ekonominę veiklą, mokesčiai padeda reguliuoti pinigų apyvartą, kreipti krašto ūkinę veiklą pageidaujama kryptimi. Pastaruoju laiku ekonomistai siūlo mokesčių pagalba teisingesnio turto paskirstymo tarp gyventojų. Vienas tokių bandymų yra dalinai vykdomas Švedijoje, kur didesnes pajamas turintieji apdėdami mokesčiais ligi 50% pajamų. Ilgus metus Švediją valdant socialdemokratų vyriausybei aukštais mokesčiais surinktos lėšos sunaudojamos visų gyventojų pilnai socialinio aprūpinimo programai įgyvendinti, kur valdžia rūpinasi žmogumi nuo lopšio ligi

grabu lentos. Ši sistema susilaukia taip pat kritikos: esą stabdo ekonominę pažangą ir iššaukia tautos apsnūdimą. Tačiau niekas neginčija, kad Švedija turi aukščiausių gyvenimo standartų Europoje.

Adolfas Baliūnas

SKAITYK PAIS IR PARAGINK
KITUS SKAITYTI
KAUJENAS

◆ Įeškodamas savo brolio, kurio nebuvo matęs nuo 1945 m., Heinrichas Dietzer užėjo į seklių įstaigą Hamburge, ruošdamasis prašyti agalbos. Pasirodo, vienas seklių čia buvo jo brolis!

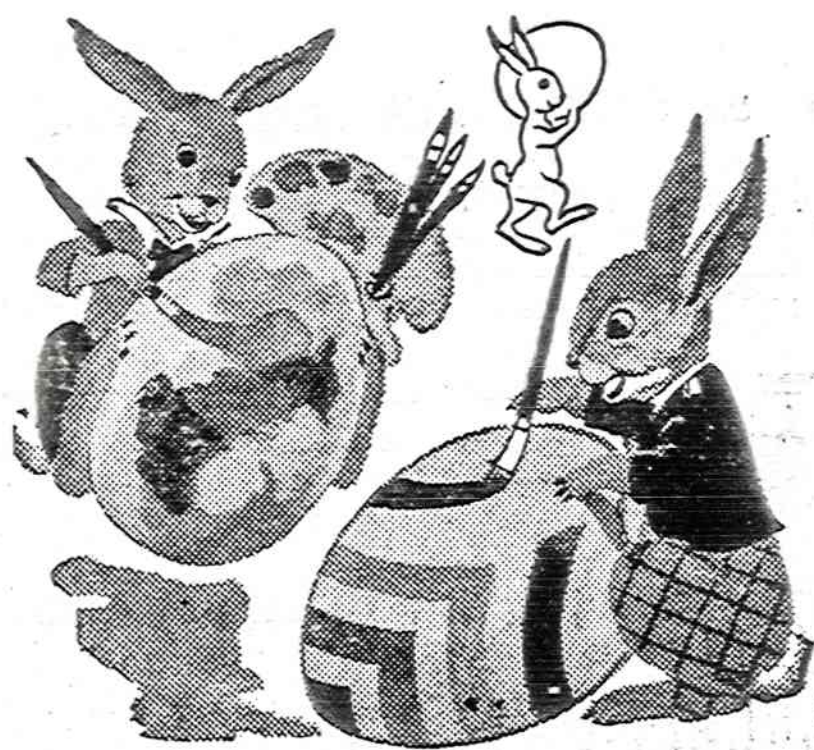
Ir gyvulus
Ir kamuolius.
Pilnas kimselis adatų
(Ežys)

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
visiems savo kostumeriams ir draugams linki

MR. ir SŪNUS PAUL PUTRIM
BUČERNĖ ir GROSERNĖ

1446 South 49th Ct. Cicero, Ill. 60650
Phones OLYMPIC 2-7529

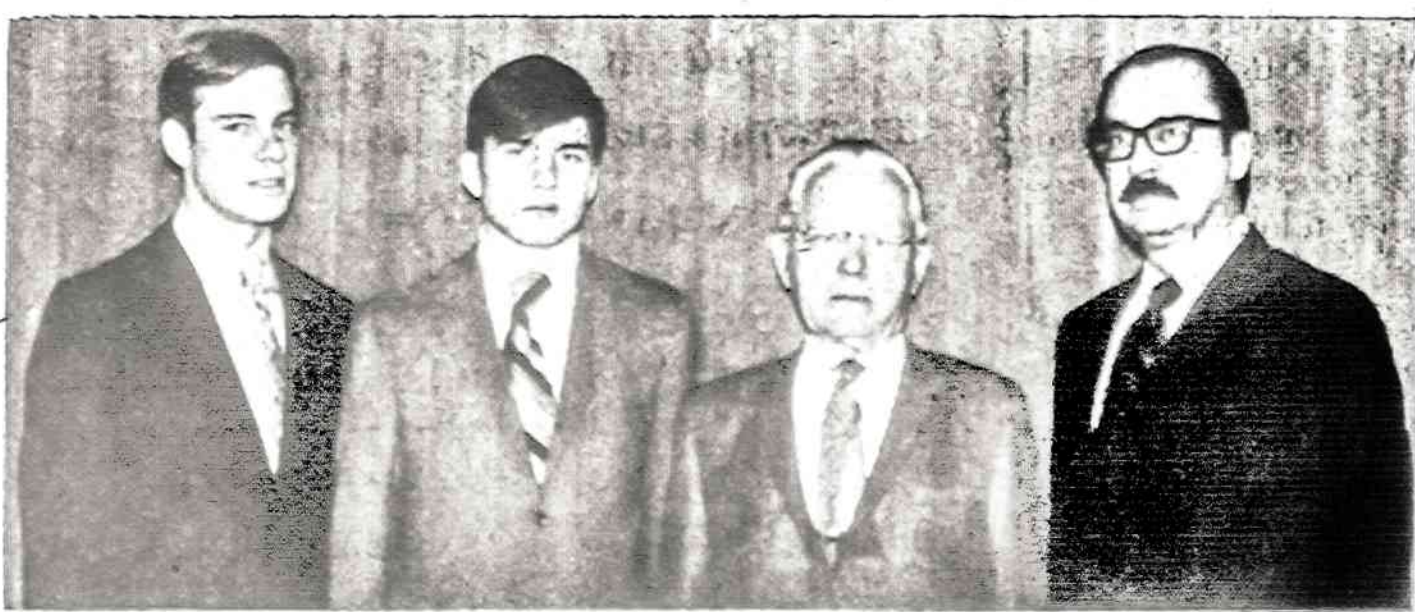
LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki taupytojams ir visiems Chicagos
ir jos apylinkių lietuviams

CRANE SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
Direktoriai ir Valdyba

CRANE SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
47 and Rockwell Street, Tel. LA 3-1083

LINKSMŲ PAVASARIO ŠVENČIŲ IR ŠV. VELYKŲ
DRAUGAMS, KOSTUMERIAMS IR VISIEMS LIETUVIAMS!

S. BALZEKAS, III R. BALZEKAS S. BALZEKAS, SR. S. Balzekas, JR.

Balzekas Motor Sales, Inc.

CHRYSLER — PLYMOUTH — Distributor

"U WILL LIKE US"

4030 Archer Avenue

Telephone Virginia 7-1515

SVEIKINA DRAUGUS IR RĖMĖJUS SU VELYKŲ ŠVENTĖMIS

UNIVERSAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
DIREKTORIAI IR VALDYBA

VALDYBA:

PAUL J. RIDIKAS Prezidentas
OLGA RYPKUS Sekretorė ir biznio vedėja
NORBERT JANKOWICZ, Vykdomasis Viceprez. ir
Sekretorės pavaduotojas
K. M. AUGUST Išdininkas

DIREKTORIAI:

K. M. AUGUST WILLIAM V. MANKUS
JOHN E. HARTNETT BETTY J. SANN
NORBERT JANKOWICZ LILLIAN A. TOTH
PAUL J. RIDIKAS ARTHUR E. TUMOSA
OLGA RYPKUS

**UNIVERSAL SAVINGS
& LOAN ASSOCIATION**

1800 SO. HALSTED STREET

CHICAGO, ILL. 60608

Telefonas: 421-3070